

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Inuidia, Aemulatio, Co[n]temptus. cap. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Nemesis, siue ut aliqui vertunt, Indignatio, dolor est de alieno bono quo aliquem indignum iudico. Sicut misericordia, dolor de malo quæ non merebatur, & sine culpa patitur. Sicut ergo cum videmus pauperes immeritos & bonos, miseremur, ita contra quam videmus impios prosperè agere, ad dignitates euehi, & honorari, & honorari. Et differt ab inuidia, nam hæc non dõlet de bono alterius, quia sit illi indignus, sed simplicitet, quia aliquis sibi equalis, habuit illud donum non ipse, etiam si dignus ille sit, unde inuidia in malum sumitur, non ita Nemesis. Hic affectus qui est Nemesis, vel indignatio, cum sit circa illa bona quæ quis non meretur, non excitatur pro bonis animi, si quis sit inustus, fortis, vel alia virtute præditus, quia hæc quisque suo studio sibi comparat, & laudem merentur, non indignationem, ac nemo habens virtutem indignus ea iudicatur, sed indignamur ob externa bona, ut opes, dignitates, amicitias, fauores, hæc si indignis dentur, dolorem inurunt & indignationem, præsertim si repente ad huiusmodi bona deuenierint, ac subito parata, nam veteres diuitiæ, & dignitates minus quam nouæ ostendunt. Etiam bonis solent homines indignari, quando bona adepti sunt minus sibi consentanea, quibus nec uti sciunt, ut si viri bono quidem, sed inepto ad regimen contingat magistratus, si puella ignobilis nubat viro optimato, Indignamur cum inferior in aliquo genere competit cum superiore, ut si quis inferior in bello, alteri aptiori præferri contendat, vel superiori præferatur, & similiter omnis inferior contendens cum superiore indignationem mouet. Hæc sunt causæ ob quas, & personæ quibus indignamur. Ad indignationem vero facile commouentur ij, qui eorum bonorum sunt capaces, eaque aliquando adepti sunt. Item qui virtute præditi, indigne enim ferunt ad indignos bona deuenire. Ut viri fortes qui sua virtute ea consequi possent. Rursum honorum cupidi, qui digni tali honore habentur quem alij indigne sunt consecuti.

Ex his apparet vsus ac modus tenendus, ut quis Nemesis excitet. Qui locus Christiano Oratori non crebro tractandus, occurrat, nisi aliquando in vniuersum solum dicat huiusmodi bona dignis danda esse non indignis, ex iustitia distributua.

Inuidia Aemulatio Contemptus. Cap. XI.

O Ratori Christiano Non occurrat occasio ad excitandam inuidiam, ad compescendam vero frequens. Est autem inui-

Nemesis & Inuidia in quo differat.

Nemesis non excitatur ex virtutibus.

Quæ sint quæ Nemesis moueant.

Qui mouentur magis Nemesis.

invidia animi regitudo: quæ gignitur ob res alicuius secundas
 erga eos qui nobis pares sunt, quos nollemus eo bono potitos.
 Sunt propensi ad hanc invidiam, qui habent multos sibi pares
 in eisdem studijs, arte, ætate, familia &c. nam figulus figulo in-
 videt. Qui multa huiusmodi bona habent, quæ omnia sibi ef-
 sent debita, vt qui sint eximij in aliqua doctrina, & honore.
 Item qui sunt honorum cupidi, promptiores sunt ad invidendum
 quam alij qui his cupiditatibus non subiacent, vt videmus inter
 milicos qui seruiunt, vt aliquam dignitatem obtineant, & qui
 volunt sui nominis existimationem propagare. Solet autem
 ferri contra eos qui scilicet sunt nobis pares & propinqui. In-
 uvidia enim est inter pares, & eos eum quibus de honore est no-
 bis contentio, & qui eisdem desiderijs tenentur quibus & nos.
 Et contra eos qui aliquid celeriter & facili negotio adepti sunt,
 cum alij multo labore nihil effecerint. Et his qui aliquid proci-
 rant quod si obtineant probro nobis ipsis futurum sit. Et his qui
 ea possident quæ nobis valde apta fuissent. Et his qui cum par-
 ua aut nulla rei familiaris iactura sunt ea consecuti in quibus
 comparandis nos magnos sumptus fecissemus.

Post invidiam ponitur ab Arist. æmulatio, græcè zelus, quæ
 est animi affectus quo dolemus nos non habere aliquid, quod in
 alio videmus, nõ quod displiceat in alio esse, sed dolemus no-
 bis deesse & prouocamur ad imitandum. Cicero sic definit. Est
 egritudo si eo quod concupioris, alius potiatur, ipse careas
 scilicet non quia ille habet, sed quia ipse non habes. Et solet
 sumi in bonam partem, sicut inuidia in malam, hæc studet
 vt alter bono careat, sed æmulatio studet fieri alteri similis.
 Sunt dispositi ad æmulationem, qui multa sibi pollicentur &
 se dignos esse vt habeant quæ non habent existimant, quales
 sunt magnanimi, & iuuenes bonæ indolis. Et qui sunt præditi
 ijs doctibus, quibus honos tribui solet. Et hi quorum maio-
 res aut cognati aut ciues honorati similiter fuerunt.

Sed quæ sunt bona, quæ æmulamur? præsertim virtutes quia
 his honos debetur, & ea quibus alijs prodesse possumus, vt
 sunt opes, beneficia, dignitates, sapientia & eloquentia, quia
 his potiri possumus esse benefici alijs. Qui ergo ad æmulatio-
 nem vult prouocare aliquos, disponat auditores eo modo quo
 diximus, ostendat talia esse bona & tales personas quas volu-
 mus æmulari. Sicut D. Paulus docet. Aemulamini charismata
 meliora quia nos Christiani æmulatores sanctorum in eorum
 virtutibus ac heroicis actionibus esse debemus.

Qui ad inui-
diam sūt pro-
ni.

Quibus inui-
demus.

Æmulatio
quid sit.

Iust. I.

Qui ad æmu-
lationem pro-
pensi.

Quæ bona
æmulationi
subdantur.

Huic

Contemptus

Huic opponit contrarium affectum quem Contemptum vocat, cum quis despicit eum qui contraria mala patitur, his bonis quæ nos æmulamur, vel cum quis non æmulatur, quæ alius habet bona, sed parvi æstimat & contemnit nec curat ut ea æstiquatur. Ut si philosophus contemneret opes, honores, ac dignitates, quas alij appetunt. Quod postremum est maxime secundum perfectum Christianam Religionis spiritum, ut Francis & tam multi Sancti & D. Paulus contemnebat omnia, tanquam stercora propter Christum. Hactenus cum Arist. de affectibus speciatim egimus. Ex quibus multa sunt quæ ad primum concionum nostrarum referri possunt. Nã Iram postquam optime acuerit in auditoribus iuxta illud Irafcimini & nolite peccare, contra omnes peccatores ut idem Propheta dicebat. In matutino interficiebã omnes peccatores terræ. Et ad Mansuetudinem prouocare quæ est ira moderatio iuxta illud Christi. Beati mites &c. Ad amorem vero Dei & proximorum sapienter conciones debent dirigi, ad odium & detestationem peccati & omnium scelestorum; sicut Deo odio est impius, & impietas eius. Ad timorem & fiduciam in Deum, ad confidentiam in operibus bonis, & Christiana perfectione. Verecundia est optimum frznum ut à turpitudine abducatur. Gratia & Misericordia sunt affectus maxime pietati Christianæ consentanei. Indignatio vero ac Nemesis potest etiam contra se ac delinquentes exerceri. Inuidia potius compescenda est. Aemulationis autem Spiritus optime potest in bonum conuerti. In his autem locis ab Arist. enumeratis multa inueniet Orator Christianus ad suas conciones utilia quibus commodè ad excitandos animorum motus utatur, multa pro re nata ducendo ex allatis locis argumenta.

Psal. 6.
Psal. 100.

Quomodo excitandi, aut comprimendi singuli affectus ex locis Theologicis, & primum de Amore.

Cap. XII.

Sed præter Aristotelicos, quos iam explicauimus locos habemus adhuc ex sacrorum librorum, & Patrum Sanctorum voluminibus alios, non solum excitandis affectibus, sed etiam comprimendis, idoneos ex principijs supernaturalibus desumptos: vtrumque autem Christiani Oratoris est munus & mouere affectus ubi utiles sunt, & sedare cum aduersus Dei legem & rationem insurgunt. Quamuis autem ingeniosè quispiam ad